

REPUBLIEK SURINAME

MINISTERIE VAN
FINANCIËN EN PLANNING

BELEIDSVERSLAG DIENSTJAAR 2023

Resultaten van het gevoerde beleid in het jaar 2023

Paramaribo, 30 april 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Het Ministerie van Financiën en Planning	3
1.1. Algemeen	3
1.2. Macro-economische ontwikkelingen	5
1.3. IMF Programma	6
1.3.1. Belasting op Toegevoegde Waarde	8
1.3.2. Schuldherstructurering	9
1.3.3. Retentieregeling	10
1.3.4. Subsidies	11
1.3.5. Sociale uitkeringen	11
1.3.6. FX verkopen	12
1.3.7. Procurement	12
1.3.8. Treasury	13
1.3.9. Public Sector Reform	13
Hoofdstuk 2. Verloop begroting	15
Hoofdstuk 3. Samenwerking internationale organisaties	17
3.1. Technische Assistentie	17
3.1.1. Chart of Account	17
3.1.2. Treasury	18
3.1.3. Overheidsfinanciën statistieken	19
3.1.4. Medium-term Fiscal Framework (MTFF)	19
3.1.5. Technisch bijstand Assessment Belastingstelsel	19
3.2. Samenwerking met internationale organisaties ter bevordering van de economische ontwikkeling	20
Bijlagen	26
Bijlage 1 Organogram Directoraat Financiën	26
Bijlage 2 Organogram Directoraat Belastingen	27
Bijlage 3 Organogram Directoraat Planning en Ontwikkelingsfinanciering	28
Bijlage 4 Opgeleverde projecten BNTF	29

Inleiding

In de Staatsbegroting, het Financieel Jaarplan en het Staatsschuldenplan van het dienstjaar 2023 is het te voeren beleid voor het betreffend dienstjaar uitgestippeld. Op het macro-economische vlak is prioriteit gegeven aan het stabiliseren van de wisselkoers, het terugdringen van de inflatie, de uitgavenbeheersing, het verhogen van de overheidsontvangsten en de schuldherschikking. Daarnaast is ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van de productiesector en het sociaal beleid, en zijn wetsproducten op diverse gebieden herzien en aangepast.

In het afgelopen jaar is de Regering met succes erin geslaagd om op verschillende gebieden voortvarende slagen te maken. Door de schuldherschikkingsoperatie waren betalingen aangehouden. Nu de herschikking voor een groot deel is afgerond, zullen in het dienstjaar 2024 alle zeilen bijgezet moeten worden om de opgelopen betaalachterstand weg te werken.

Nog steeds zijn de uitdagingen groot, niet alleen op het financieel-economisch gebied maar ook voor het verbeteren van de governance en het financieel management van de overheid. Dit zijn essentiële en randvoorwaardelijke zaken voor het gehele overheidsbeleid en vallen ook onder het verantwoordelijkheidsterrein van het Ministerie van Financiën en Planning (MFP) maar ze raken alle ministeries. Beleidsuitvoering heeft een collectief karakter, elke actie door een ministerie ondernomen, moet consistent zijn met het vastgestelde beleid.

De reguliere begrotingsrekeningen hebben zich nog niet doorontwikkeld tot beleidsverantwoording. Daarom is het nodig om verantwoording af te leggen over het door het MFP gevoerde beleid in het dienstjaar 2023. De financiële verantwoording is onderdeel van de begrotingsrekening over het dienstjaar 2023, het wordt volgens de reguliere begrotingscyclus opgesteld en na controle door de Centrale Landsaccountantsdienst (CLAD) en de Rekenkamer van Suriname aan De Nationale Assemblée (DNA) aangeboden. Gezien de tijdsplanning hiervan is de financiële verantwoording niet geïntegreerd met deze beleidsverantwoording over het jaar 2023.

Dit document geeft inzicht in de realisaties in het jaar 2023 van het reeds ingezet beleid van het MFP vanaf juli 2020. Daarbij wordt ook nader ingegaan op de grote uitdagingen voor de komende jaren. Met de eerdergenoemde Staatsbegroting, het Financieel Jaarplan en het Staatsschuldenplan welke door de Regering op de eerste werkdag in oktober 2022 is aangeboden zijn de verwachte activiteiten voor het dienstjaar 2023 benoemd naast de terugblik op de verrichtingen van de regering van het afgelopen jaar. Het perspectief voor de toekomst is binnen het kader van het Meerjaren Ontwikkelingsplan (MOP).

Hoofdstuk 1 Het Ministerie van Financiën en Planning

1.1. Algemeen

Het werk van het MFP omvat meer dan cijfers en geld alleen. Het gaat over mensen. Mensen met verwachtingen, zorgen, vragen, dromen en plannen. We rekenen bijvoorbeeld allemaal op financiering voor betaalbare gezondheidszorg, veiligheid, toegang tot onderwijs en goede wegen en bruggen. Duidelijkheid over belastingtarieven en op betrouwbare banken en verzekeraars zijn ook deel daarvan, evenals duidelijkheid over import- en exportregels.

Het MFP kijkt ook naar wat er zich in de samenleving afspeelt en heeft aandacht voor Surinamers en hun toekomst. Met die kennis en inzichten leggen we samen met andere ministeries en binnen ons internationale netwerk de juiste verbindingen en brengen we Suriname verder. Hiervoor is geld nodig. Dit geld brengen burgers en bedrijven via belastingen en niet belastingmiddelen bijeen, en deze worden door de overheid besteed aan zaken die we als samenleving belangrijk vinden. Daarvoor moeten er keuzes worden gemaakt en moet worden ingegrepen als dat nodig is. Om ons land financieel gezond te maken en te houden, moet onze economie namelijk in balans blijven en tegelijk ook ruimte krijgen om te groeien. In de Comptabiliteitswet 2019 zijn de wettelijke bepalingen opgenomen over de wijze van het beheer en toezicht op de Staatsfinanciën. In artikel 2 van deze wet is aangegeven dat de minister van MFP inzake een verantwoord begrotingsbeleid, de volgende zaken in acht neemt:

- de handhaving van prudente niveaus van overheidsschuld;¹
- het zorgdragen voor een aanvaardbare begrotingsbalans en
- een adequaat beheer van de financieel-economische risico's.

Het MFP kent drie beleidsterreinen die nauw met elkaar zijn verbonden: het financieel-economisch beleid, het begrotingsbeleid en de fiscaliteit. Het ministerie is ingericht in drie directoraten te weten het Directoraat Financiën, het Directoraat Belastingen en het Directoraat Planning en Ontwikkelingsfinanciering.

1. Het Directoraat Financiën is met name verantwoordelijk voor:
 - het algemeen monetaire beleid en het verzekeringswezen;
 - rekening en verantwoording van staatsgelden;
 - het financieel-economisch beleid;
 - de coördinatie van het begrotingsbeleid inclusief het toezicht op de begrotingsuitvoeringen door de vakministeries²;
 - het toezicht op de parastatalen;

¹ CW 2019: Artikel 21-2: De Minister is naast het beheer van zijn begroting ook verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staatsschuld.

² CW 2019: artikel 32-2: De Minister is verantwoordelijk voor het privaatrechtelijke beheer van de roerende en de onroerende zaken die aan de Staat toebehoren

-
- het cash management van de overheid inclusief het betalen van facturen voortvloeiend uit de begrotingsuitvoering.³
2. Het Directoraat Belastingen is met name belast met:
- de uitvoering van de belastingwetgeving;
 - de uitvoering van de douanewetgeving;
 - de heffing en inning van belastingen.
3. Het Directoraat Planning en Ontwikkelingsfinanciering is sinds 2010 ook onderdeel van het MFP. Naar aanleiding hiervan is besloten de Stichting Planbureau Suriname (SPS), voorheen ressorterend onder het Kabinet van de Vice-President, onder verantwoordelijkheid te brengen van het MFP. De samenwerking tussen het Directoraat Planning en Ontwikkelingsfinanciering en de SPS zorgt ervoor dat de planningscomponent van het MFP beter tot ontwikkeling komt.

Zie voor het organogram de bijlage 1, 2 en 3.

³ CW 2019: artikel 25-2: De Minister is verantwoordelijk voor het beheer van de Staatskas.

CW 2019: artikel 27-2: De Minister is verantwoordelijk voor de centrale administratie van de Staatskas.

1.2. Macro-economische ontwikkelingen

Het beleid om de begrotingsdiscipline te hanteren bij de begrotingsuitvoering en het implementeren van een strak monetair beleid met flankerende maatregelen, is in het dienstjaar 2023 voortgezet. Het was duidelijk dat alleen middels een weldoordacht en strak uitgevoerd hervormingsprogramma verder gewerkt moet worden aan een gezond fundament waarop onze economie en onze toekomst wordt gebouwd. Door bezuinigingen en een zorgvuldig financieel beheer, waaronder geleidelijke afbouw en ombuiging van subsidies, is het Ministerie in staat geweest om het begrotingstekort in te dammen. De brandstofsubsidie is per 16 februari 2023 afgeschaft en per die datum zijn de pompprijzen marktconform vastgesteld. Om de negatieve effecten van de afschaffing van de brandstofsubsidie op de samenleving te mitigeren, besteedde de overheid meer aandacht aan sociale programma's. De sociale uitgaven zijn verruimd door meer financiële voorzieningen voor de kwetsbare groepen. Onder het "Social Beneficiary Program" kunnen sociaal zwakke huishoudens in aanmerking komen voor een uitkering (koopkrachtversterking van SRD 1.800). Ook aan de ambtenaren en aan hun gelijkgestelden, de gepensioneerden, de AOV-gerechtigden en de zorgsector is koopkrachtversterking toegekend. De objectsubsidie op elektriciteit, die dus aan iedereen wordt verstrekt, zal omgebogen worden naar subjectsubsidie en zo de druk op de begroting aanmerkelijk moeten verminderen. Hiervoor zijn scenario's uitgewerkt, die voor het dienstjaar 2024 op het programma staan. De overheid heeft in de vorm van subsidies ook financiële ondersteuning beschikbaar gesteld aan de transportsector (de boot en bushouders, Particuliere Lijnbus Organisatie (PLO), schoolvervoer (Avondschool), Nationale Vervoersbedrijf (NVB) en de onderwijssector (onder andere broodjes projecten).

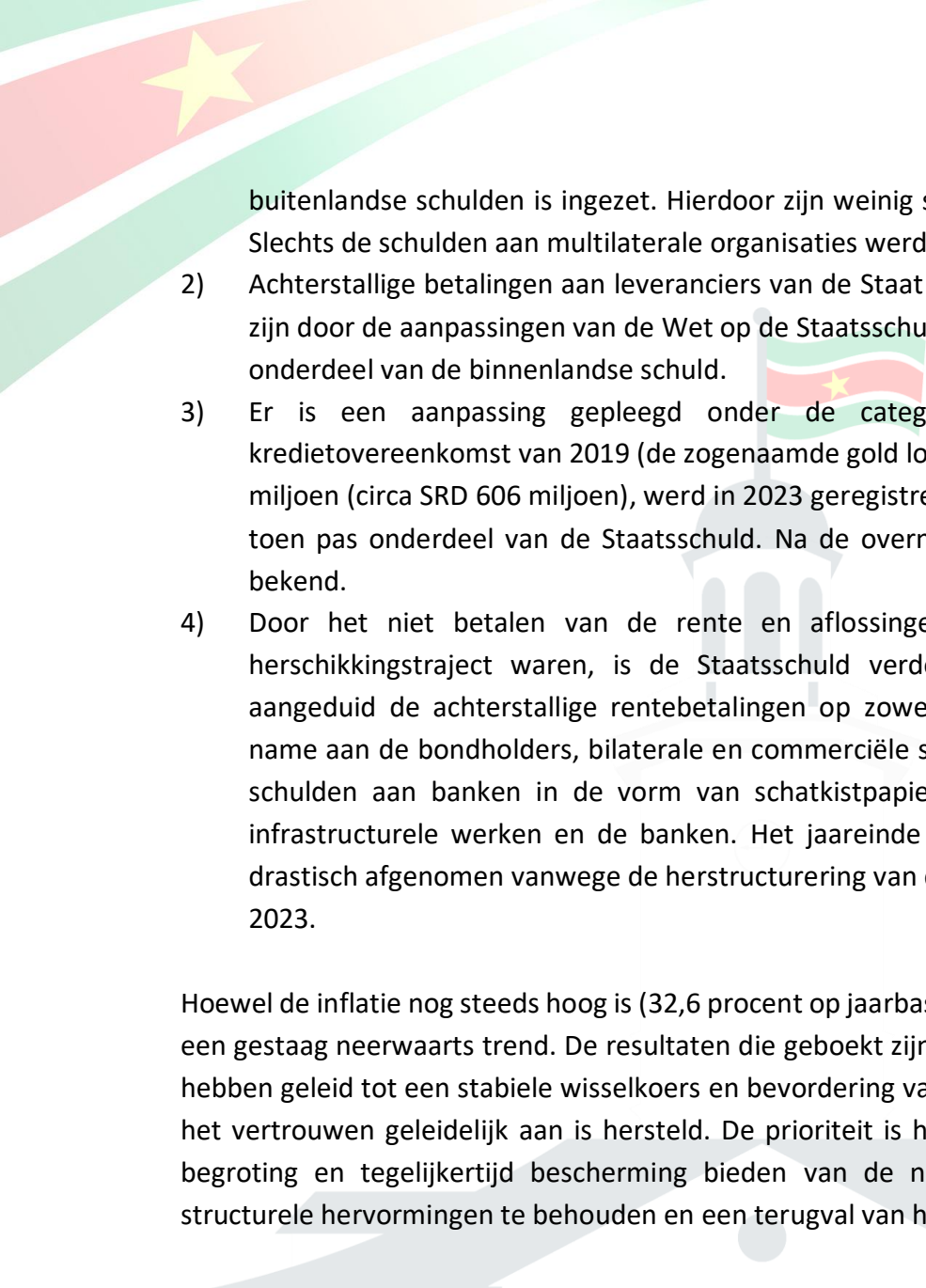
In samenwerking met internationale donoren zoals de Caribbean Development Bank (CDB) zijn diverse gemeenschapsprojecten uitgevoerd met name het BNTF⁴ (Basic Needs Trust Fund). Het BNTF wordt gecoördineerd door het MFP in samenwerking met het Ministerie van Arbeid, Werkgelegenheid en Jeugdzaken (AWJ) en biedt trainingen aan voornamelijk jongeren om het ondernemerschap te ontwikkelen en de leefomstandigheden te verbeteren door het genereren van inkomsten en werkgelegenheid.

De 12-maands inflatie is gedaald van 54,6% in december 2022 naar 32,6% in december 2023. De afroaming van de overtollige SRD-liquiditeiten in de economie door de openmarktoperaties (OMO), de verhoging van het SRD-kasreservepercentage en de hantering van een kredietplafond voor het bankwezen, zijn monetaire instrumenten die ingezet zijn door de Centrale Bank van Suriname om de inflatie verder te beteugelen. De deviezenreserve is toegenomen en bijna alle schuldherschikkingen met crediteuren zijn afgerond in het jaar 2023. Met China is op technisch niveau een principeakkoord bereikt.

Hieronder wordt enige inzicht gegeven omtrent de ontwikkelingen van de staatsschuld.

- 1) Vanwege de slechte financiële situatie kon de Staat haar schulden niet (op tijd) betalen, met het gevolg dat er een herstructureringstraject van zowel de binnenlandse en

⁴ In bijlage 4 is een overzicht gepresenteerd van projecten die in 2023 zijn uitgevoerd

-
- buitenlandse schulden is ingezet. Hierdoor zijn weinig schulden in het jaar 2023 betaald. Slechts de schulden aan multilaterale organisaties werden op tijd betaald.
- 2) Achterstallige betalingen aan leveranciers van de Staat (de zogenaamde supplier arrears) zijn door de aanpassingen van de Wet op de Staatsschuld in maart 2023 meegenomen als onderdeel van de binnenlandse schuld.
 - 3) Er is een aanpassing gepleegd onder de categorie binnenlandse schuld. Een kredietovereenkomst van 2019 (de zogenaamde gold loan) met een waarde van USD 16,3 miljoen (circa SRD 606 miljoen), werd in 2023 geregistreerd door de Rekenkamer en werd toen pas onderdeel van de Staatsschuld. Na de overname in 2020 was dit niet eerder bekend.
 - 4) Door het niet betalen van de rente en aflossingen van de schulden die in het herschikkingstraject waren, is de Staatsschuld verder toegenomen. Hiermee wordt aangeduid de achterstallige rentebetalingen op zowel de buitenlandse schulden (met name aan de bondholders, bilaterale en commerciële schulden) als ook de binnenlandse schulden aan banken in de vorm van schatkistpapierhouders, lokale aannemers van infrastructurele werken en de banken. Het jaareinde cijfer van de Staatsschuld is wel drastisch afgenomen vanwege de herstructurering van de bondholderschuld in december 2023.

Hoewel de inflatie nog steeds hoog is (32,6 procent op jaarbasis in december 2023), vertoont ze een gestaag neerwaarts trend. De resultaten die geboekt zijn op financieel-economisch gebied hebben geleid tot een stabiele wisselkoers en bevordering van de economische groei waarmee het vertrouwen geleidelijk aan is hersteld. De prioriteit is het handhaven van een beheerste begroting en tegelijkertijd bescherming bieden van de nog kwetsbare economie, om de structurele hervormingen te behouden en een terugval van het beleid te vermijden.

1.3. IMF Programma

Op 22 december 2021 heeft het Bestuur (de Board) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) het EFF (Extended Fund Facility) voor Suriname goedgekeurd. Het EFF omvat een programma van 3 (drie) jaren waarin afspraken zijn gemaakt om fiscale en monetaire targets te halen binnen de vastgestelde periode. In het programma zijn de doelstellingen concreet beschreven met mijlpalen en tijdslijnen. Het programma richt zich op (i) het herstellen van een duurzame begroting en het versterken van het begrotingsbeheer; (ii) de staatsschuld terugbrengen tot een houdbaar niveau; (iii) het sociale vangnet verbeteren om de meest kwetsbaren beter te beschermen; (iv) het monetaire beleidskader verbeteren en een flexibele, door de markt bepaalde wisselkoers aannemen; (v) de levensvatbaarheid van het financieel systeem verbeteren (waar nodig ook door herkapitalisatie) en een effectiever toezicht op de banken ontwikkelen; en (vi) het aanpakken van corruptie, het versterken van instellingen en institutioneel bestuur, en het versterken van het AML/CFT-kader van Suriname.

Met het IMF wordt het programma elke drie maanden geëvalueerd en beoordeeld of de besproken targets zijn behaald. Het is belangrijk om de targets tijdig en volledig te halen. In het dienstjaar 2023 zijn drie evaluaties uitgevoerd door het IMF met een positieve uitkomst. De inspanningen om het economische herstelprogramma weer op spoor te krijgen, na een stagnatie van meer dan een jaar, hebben vruchten afgeworpen. Door goede samenwerking van teams van MFP, de Centrale Bank van Suriname, en betrokken vakministeries (onder andere Natuurlijke Hulpbronnen, Sociale Zaken en Volkshuisvesting, Binnenlandse Zaken en Justitie en Politie) is veel werk verzet en kon het programma weer op de rails worden gezet. In de onderstaande tabel zijn de stortingen binnen het kader van het IMF-programma weergegeven.

Tabel 1: Tranches in het kader van het IMF-programma

Omschrijving	Datum	Bedrag in USD	
		Begrotingssteun	Betalingsbalanssteun
1e tranche (goedkeuring EFF)	28 dec 2021	55.067.541,60	-
Totaal 2021		55.067.541,60	
2e tranche (goedkeuring 1 ^e review)	28 mrt 2022	19.989.026,71	34.325.983,81
Totaal 2022		19.989.026,71	34.325.983,81
3e tranche (goedkeuring 2 ^e review)	16 jun 2023	34.158.781,65	18.393.190,12
4e tranche (goedkeuring 3 ^e review)	28 sep 2023	33.680.399,32	18.155.840,26
5e tranche (goedkeuring 4 ^e review)	20 dec 2023	34.324.175,75	18.502.875,75
Totaal 2023		102.163.356,72	55.051.906,13
Generaal totaal		177.219.925,03	89.377.889,94

IMF/WB Annual Meeting in Marrakesh, Marokko, oktober 2023 (vlnr: Executive Director dhr. A. Bevilacqua, Deputy Executive Director dhr. B. Saraiva, Governor Centrale Bank van Suriname dhr. R. Roemer, Deputy Managing Director IMF dhr. K. Okamura, Minister van Financien en Planning dhr. K. Raghoebarsing en Deputy Director Western Hemisphere Department (WHD) dhr. N. Chalk)

Delegatie van Suriname in gesprek met het IMF team in Washington DC, USA

1.3.1. Belasting op Toegevoegde Waarde

Per 1 januari 2023 is de BTW (Belasting op de Toegevoegde Waarde) geïntroduceerd met een tarief van 10%. Door de invoering van de BTW wordt het heffingssysteem van de omzetbelasting (12%) vervangen. Op 1 september 2023 heeft de Nationale Assemblée een gewijzigd BTW-wetsvoorstel goedgekeurd met als doel de mazen in de wet te dichten en de basis te verbreden. Na evaluatie bleek er technische bijstand nodig te zijn om het BTW communicatie- en educatieprogramma te verbeteren. Het Directoraat Belastingen krijgt in het kader van de verbetering van de BTW-implementatie technische assistentie van diverse internationale organisaties, waaronder de Caribbean Regional Technical Assistance Centre (CARTAC), United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) en het IMF.

Er is ook aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het registreren van bedrijven: eind 2023 waren er meer dan 4.000 bedrijven geregistreerd. Het doel van 5.000 bedrijven moet nog gehaald worden. Er is onlangs een mechanisme voor het profileren van btw-teruggaven geïntroduceerd, dit om de verwerking van btw-teruggaven te versnellen. Alle resterende modules van het nieuwe informatietechnologiesysteem zullen medio 2024 ingezet worden om te helpen, de naleving van de aangiften nauwlettend te volgen (tot ongeveer 70 procent van de ingediende aangiften) en de inningen te verbeteren (door ongeveer 60 procent van de verschuldigde BTW te hebben geïnd).

In juli 2023 heeft de minister van Financiën en Planning, de Commissie Evaluatie BTW ingesteld. De instelling van deze commissie is een voortvloeisel van de op 1 januari 2023 in werking getreden BTW-wet. Hierbij is bepaald dat er een commissie dient te komen voor zowel de implementatie -, de monitoring - en de evaluatie van de nieuwe belastingwet. De commissie was

ingesteld voor een periode van zes maanden. De Commissie bestond uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de vakbeweging, de Centrale Landsaccountantsdienst en de overheid. Het eindverslag van deze commissie is inmiddels aangeboden aan de minister.

1.3.2. Schuldherstructurering

Het herschikkingsproces met vooral de buitenlandse crediteuren is een lang proces geworden. Met de Oppenheimer bondholders, bilaterale crediteuren binnen Paris Club en Republiek India zijn overeenkomsten bereikt. De herschikking met de Volksrepubliek China zit in de afronding en er zijn nog enkele relatief kleine commerciële buitenlandse crediteuren waarmee nog onderhandeld moet worden, te weten de Israël discount bank, ABN AMRO en Credit Suisse.

Herstructurering buitenlandse schuld

► Paris Club crediteuren (Frankrijk, Nederland, Israël, Italië en Zweden)

- Op 22 juni 2022 is overeenstemming bereikt met de Club van Parijs crediteuren, totale schuld omvang ca. USD 95,1 miljoen. Betaling op achterstanden tot en met 31 december 2021: 60 % op 30 november 2022 en 40 % op 30 november 2024.
- De rentevoeten op de schuldendienst van 2022-2024 zijn met bilaterale partners individueel bepaald, en zijn niet hoger dan de oorspronkelijke rentevoeten.
- De onderhandelingen voor schuldherstructurering die in het dienstjaar 2023 niet zijn afgerond, zullen verder worden voortgezet in 2024.

► India

- Op 15 maart 2023 herschikking 7 credit-lines Exim Bank van India, ter waarde van USD 15,9 miljoen.
- Op 2 juni 2023 herschikking 2 buyers credit van de Exim Bank van India, ter waarde van USD 24,7 miljoen. Betaling van de achterstanden: 60 % in 2023, 40 % in 2024.
- Laatste betalingen in 2036 voor de buyers credit en 2041 voor de credit lines.

► China

- Per ultimo november 2023 is de uitstaande schuld: USD 483,5 miljoen bij China-Exim Bank en USD 62,9 miljoen bij Industrial & Commercial Bank of China (ICBC).
- Eximbank herschikking: op werkniveau principe-akkoord bereikt over de behandeling van achterstanden en schuldendienst van 2022-2024.
- De onderhandelingen voor schuldherstructurering die in het dienstjaar 2023 niet zijn afgerond, zullen verder worden voortgezet in 2024. De overeenkomst op werkniveau moet worden goedgekeurd door de overheidsinstanties van China voordat een geformaliseerde overeenkomst getekend kan worden.
- Na herschikking Eximbank, volgt ICBC.
- Naar verwachting zullen al de schulden met China in het eerste kwartaal 2024 zijn afgerond.

► Eurobond

- Principe-akkoord Oppenheimer-obligatiehouders op 3 mei 2023.
- Aanbod exchange van de obligatie voor een geherstructureerde obligatie: oktober 2023. Totale opgelopen schuld is USD 912 miljoen.
- Formalisering schuldverschikking: 6 december 2023. Herschikte obligatie: totale schuld is USD 660 miljoen, kwijtschelding overige uitstaande schuld. Looptijd van 10 jaar, grace periode 3 jaar, rentevoet van 7,95 %, waarbij 4,95 % in de eerste 2 jaren betaald wordt en de resterende 3 % gekapitaliseerd wordt. Eerste rentebetaling was op 15 januari 2024. Aflossingen beginnen in 2026.
- Bij uitgifte geherstructureerde obligatie is er ter compensatie van schuldvermindering, een aan olie gekoppelde zekerheid "Value Recovery Instrument" ("VRI") uitgegeven
- VRI wordt geactiveerd als Suriname olie-royalty-inkomsten genereert uit Blok 58.
- Naar schatting is de totale VRI-betalingen circa 2 % van de totale inkomsten van de Overheid uit Blok 58.

► Commerciële buitenlandse crediteuren

- Met de ABN-AMRO, welke schuld per ultimo september 2023 ca Euro 20 miljoen bedroeg, is overeenstemming bereikt hoe de schuld geherstructureerd zal worden. Met deze crediteur worden zaken verder gefinaliseerd.
- Met de andere buitenlandse commerciële crediteuren, met name Credit Suisse en Israël Discount Bank, moet de verschikking nog gefinaliseerd worden.

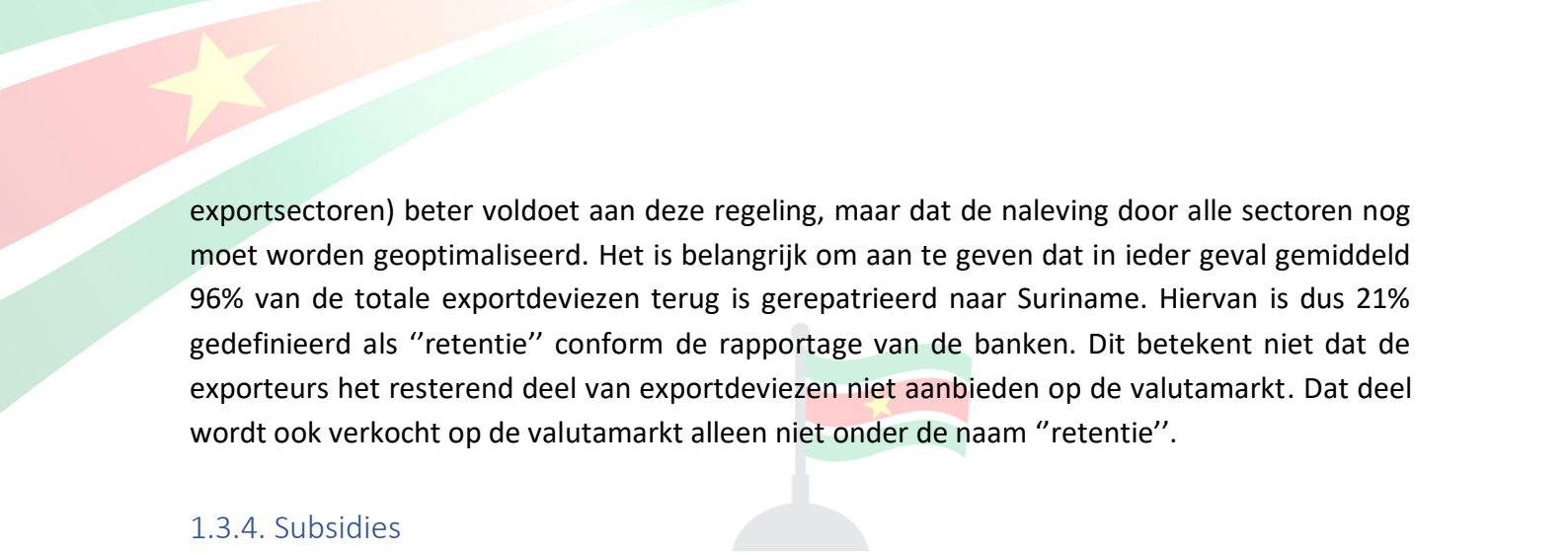
Herstructurering binnenlandse schuld

► Centrale Bank van Suriname (CBvS)

- Met de CBvS is op 14 juli 2023 een herstructureringsovereenkomst getekend voor de geconsolideerde schuld.
- De hoofdsom van de geconsolideerde schuld is vastgesteld op SRD 8,4 miljard met een looptijd van 30 jaren.
- De rente bedraagt 9 procent per jaar en wordt tot en met 28 april 2025 jaarlijks betaald, alle openstaande rentebetalingen moeten uiterlijk december 2024 volledig voldaan zijn. De rente over de jaren 2023 tot en met april 2025 zullen op kwartaalbasis geschieden.
- Van 28 mei 2025 tot en met 28 april 2050 wordt de schuld maandelijks (rente plus aflossing) afgewikkeld.

1.3.3. Retentieregeling

De retentieregeling houdt in dat alle opbrengsten voortvloeiende uit de export van goederen en waarden gerepatriëerd behoren te worden en dat van die exportopbrengsten ten minste 35% verplicht afgedragen dient te worden aan een deviezenbank in Suriname tegen ontvangst van Surinaamse dollars. De rest van de exportopbrengsten is vrijelijk beschikbaar voor de exporteur. Een algemene beschouwing van de uitvoering van de repatriatie- en afdrachtsregeling wijst uit dat de goudsector ten opzichte van de overige sectoren (hout, rijst, visserij en overige

exportsectoren) beter voldoet aan deze regeling, maar dat de naleving door alle sectoren nog moet worden geoptimaliseerd. Het is belangrijk om aan te geven dat in ieder geval gemiddeld 96% van de totale exportdeviezen terug is gerepatriëerd naar Suriname. Hiervan is dus 21% gedefinieerd als “retentie” conform de rapportage van de banken. Dit betekent niet dat de exporteurs het resterend deel van exportdeviezen niet aanbieden op de valutamarkt. Dat deel wordt ook verkocht op de valutamarkt alleen niet onder de naam “retentie”.

1.3.4. Subsidies

De overheid verstrekt objectsubsidie via de Energie Bedrijven Suriname (EBS) om de elektriciteitsstarieven betaalbaar te houden. In het kader van het herstelprogramma werd de tariefskorting van SRD 260 per maand per aansluiting, in december 2023 stopgezet. Toch wordt elektriciteit nog steeds sterk gesubsidieerd en aan iedereen geleverd via het EBS-netwerk, omdat de facturen ver beneden de kostprijs zijn. Dit geeft aan dat iedereen – de onderwijzer maar ook de miljonair - gesubsidieerde stroom krijgt uit zeker de EPAR en ENICK netwerken. Tot en met eind december 2023 was vanuit de staatskas ruim SRD 4 miljard aan objectsubsidie verstrekt; in 2022 bedroeg de elektriciteitssubsidie SRD 2,9 miljard.

De stijging van de subsidies op elektriciteit heeft zijn oorzaken in:

- 1) De lage waterstand in het van Blommestein Stuwmeer. Dit resulteert in lagere opwekking van goedkope Hydro-energie en dus de inzet van duurdere thermische opwekking bij SPCS en EBS.
- 2) De stijging van thermische opwekking bij EBS resulteert voorts in de aankoop van meer olie van Staatsolie ten behoeve van de generatoren waardoor de HFO en diesel rekening toeneemt.
- 3) De stijging van het stroomverbruik van de consumenten met 11% onder andere vanwege hitte in sommige maanden (airco's blijven langer aan). Het gevolg is een stijging van de opwekking van stroom en de gepaard gaande kosten.

De objectsubsidie op brandstof aan de pomp werd per februari 2023 afgebouwd, behoeftigen ontvangen via verschillende kanalen subjectsubsidie. Vanaf 16 februari 2023 gelden marktconforme pomprijzen. In een poging om betaalbare brandstof te garanderen, was de government take maandenlang negatief en had de Staat geen inkomsten verkregen uit verbruiksbelasting; integendeel werd er een groot beslag gelegd op de staatskas. In 2022 bedroeg de brandstofsubsidie SRD 1,604 miljoen, in 2023 was dat teruggebracht naar SRD 575 miljoen.

1.3.5. Sociale uitkeringen

Op de begroting van het Ministerie van Financiën en Planning is een beleidsmaatregel “Sociaal Programma” opgebracht, maar de uitvoering geschiedt door het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting (SOZAVO). Dit sociaal programma, ook wel genoemd de “Social Beneficiary Program” (SBP) behelst een financiële tegemoetkoming van SRD 1.800 per maand voor de sociaal zwakkere huishoudens in Suriname. Deze financiële tegemoetkoming wordt uitgekeerd ter besteding van elektriciteit, gas, brandstof, water, voeding, medicamenten en transport.

Huishoudens in urbane gebieden met een netto-inkomen van minder dan SRD 6.000 per huishouden en huishoudens in rurale gebieden exclusief het binnenland met een netto-inkomen van minder dan SRD 4.500 komen in aanmerking voor de financiële tegemoetkoming. De huishoudens worden geïdentificeerd middels een registratieprocedure. De geïdentificeerde huishoudens worden gescreend en goedgekeurd door het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting. Per 1 augustus 2023 hebben ook alle AOV'ers recht op de uitbetaling van de SRD 1.800 met uitzondering van de gepensioneerden uit overheidsdienst, omdat die al via het Pensioenfonds Suriname een maandelijkse koopkrachtversterking krijgen ten bedrage van SRD 1.800. Alle ambtenaren en aan hen gelijkgestellten ontvangen maandelijks een koopkrachtversterking van SRD 2.500,-.

Om de sociaal zwakke huishoudens te beschermen tegen de gevolgen van begrotingsaanpassingen (en in het bijzonder de afschaffing van objectsubsidies) zijn de geldoverdrachten in het kader van de traditionele sociale programma's verhoogd. Per 1 juli 2023 komen alle AOV'ers in aanmerking voor de koopkrachtversterking van SRD 1.800,- met het gevolg dat de uitgaven uit hoofde van de Social Beneficiary Program (SBP) zijn verhoogd. De verhoging bij de andere programma's is als volgt:

- 1) AKB (Algemene Kinderbijslag) verhoogd van SRD 125 naar SRD 200 per kind.
- 2) Financiële bijstand MMEB (mensen met een beperking) verhoogd van SRD 1.750 naar SRD 2.500.
- 3) Financiële bijstand ZWHH (zwakke huishoudens) verhoogd van SRD 1.250 naar SRD 1.750.

De regering werkt samen met de International Labor Organization (ILO) en de Inter-American Development Bank (IDB) aan een sociaal strategisch plan om verbetering te brengen in de efficiëntie en effectiviteit van de sociale uitkeringen. Er is een conceptrapport uitgebracht door de ILO in 2023. Om de transparantie te bevorderen wordt op de website van het Ministerie van SOZAVO maandelijks rapportage gegeven van het aantal huishoudens of individuen, dat in aanmerking komen voor de sociale uitkering.

1.3.6. FX verkopen

Op termijn zullen vreemde valuta van de Staat alleen nog aan de Centrale Bank van Suriname verkocht worden. In de overgangssituatie naar volledige stabiliteit worden tijdelijk nog vreemde valuta opbrengsten gestort bij de Volkscredietbank (VCB). Het Ministerie van Financiën en Planning stelt de vreemde valuta via de VCB-bank beschikbaar tot verkoop op de markt, binnen de marge van 2% van de girale verkoopkoers. Over het jaar 2023 is zo'n USD 67,8 miljoen verkocht aan importeurs van brandstof, basisgoederen en medicamenten.

1.3.7. Procurement

Om de transparantie bij overheidsaanbestedingen te verbeteren, zullen er richtlijnen worden uitgevaardigd om de publicatie van alle openbare aanbestedingen en gegunde contracten te centraliseren en verplicht te stellen. Dit zal zijn inclusief de namen van de gegunde entiteiten en hun uiteindelijke eigenaar(s) en de namen van overheidsfunctionarissen die de aanbestedingen toekennen. Er zijn stappen ondernomen om samen te werken met de CARICOM. Zo zal in het

geïntegreerd Financieel Management Informatiesysteem (IFMIS) een inkoopmodule worden opgenomen, die een koppeling zal hebben met het regionale systeem. De ontwerp Aanbestedingswet 2023 is door De Nationale Assemblee (DNA) ingediend als initiatiefwet op 31 januari 2023 en in november 2023 vond de openbare behandeling plaats van deze wet. De wijzigingen en aanvullingen zoals voorgesteld door het Parlement alsook de stakeholders zoals de ORIS en ASFA zijn reeds verwerkt. De gewijzigde versie is wederom aangeboden aan DNA.

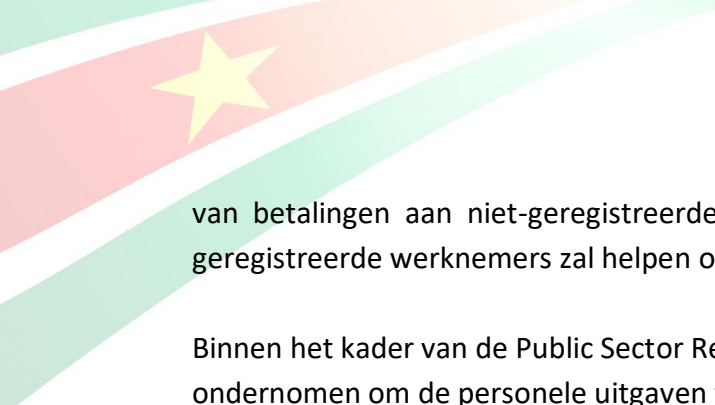
1.3.8. Treasury

In December 2021 heeft het MFP namens de Regering een “Extended Fund Facility (EFF)” arrangement met het IMF ondertekend. Hierdoor heeft het ministerie zich ook gecommitteerd om invulling te geven aan de Treasury functie. In dit kader is er ook een Cash Coördination Commissie ingesteld. Deze commissie wordt vertegenwoordigd door medewerkers van de afdeling Treasury, afdeling Economische Aangelegenheden, de Belasting Dienst van het ministerie, het Bureau voor de Staatsschuld (SDMO) en de CBVS. Het doel van deze commissie is om ‘fiscal’ en monetaire data uit te wisselen, waarbij het opstellen van betrouwbare en tijdige kasstroomprognoses van de overheid door het MFP essentieel is ter ondersteuning van de hervormingen van het MFP. Verder is de focus gericht op het versterken van het beheer van de overheidsschuld en het begrotingskader die afgestemd moet worden op de beschikbare liquiditeiten en om het monetaire beleid van de CBVS op basis van haar vermogen effectief kan worden uitgevoerd.

Eveneens is er gewerkt aan de problematiek van het beheer van de betaalachterstanden aan leveranciers, ook wel de “Supplier Arrears” genoemd. Bij de aanpak is de data allereerst verwerkt in een overzicht in een Excel format. Thans wordt gewerkt aan een rapport van het openstaand bedrag aan suppliers (leverancier) en de arrears om deze in het IFMIS van FreeBalance te kunnen opmaken. De status van “arrear” naar ene supplier toe is conform de instructies van het IMF gesteld op 90 dagen na het opmaken van een reçu. De productie van het voornoemd rapport is nog in een testfase en deze wordt tegelijkertijd ook verbeterd.

1.3.9. Public Sector Reform

De Public Sector Reform (PSR) wordt gecoördineerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BIZA). Het Ministerie van BIZA is op 1 oktober 2022 gestart met een verplichte landsdienarenregistratie en op 23 mei 2023 heeft de minister van BIZA de uitslag bekend gemaakt van de verplichte landsdienaren registratie. In totaal hebben 90% ambtenaren zich geregistreerd. De verplichte landsdienarenregistratie is onderdeel van het PSR-programma. Binnen het programma kunnen ambtenaren die vroegtijdig en vrijwillig uit overheidsdienst willen treden, zich aanmelden als zij aan de voorwaarden voldoen. Daarna kan de procedure van de vervroegde uitdiensttreding in werking worden gezet door BIZA. De personeelswet is in 2023 gewijzigd en in artikel 28a is vastgesteld dat de overheid onder andere de lonen van de ambtenaren, die zich niet hebben geregistreerd voor de verplichte landsdienarenregistratie, kan stopzetten. Er is een ministerieel besluit gepubliceerd waarin de procedures voor het stopzetten

van betalingen aan niet-geregistreerde werknemers is beschreven. Het afvoeren van niet-geregistreerde werknemers zal helpen om meer ruimte te creëren voor reële loonstijgingen.

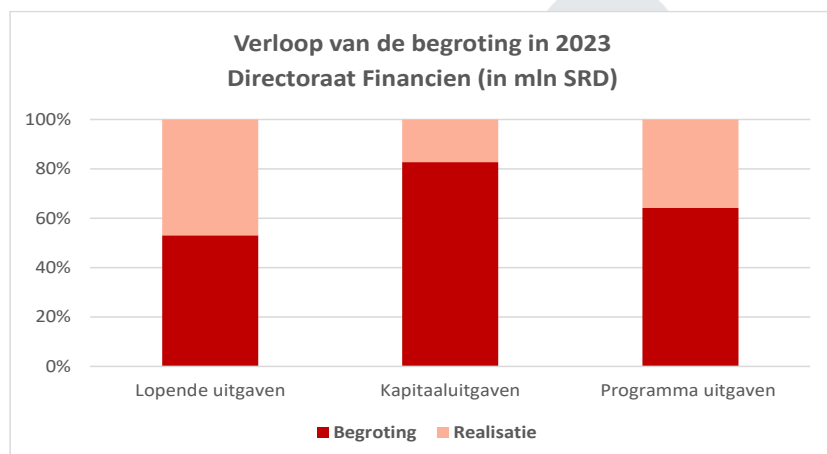
Binnen het kader van de Public Sector Reform (PSR) heeft het MFP in het dienstjaar 2023 acties ondernomen om de personele uitgaven te monitoren. Er zijn instructies uitgevaardigd voor een personeelstop, met dien verstande dat in het kader van een adequaat begrotingsbeheer er eerst toestemming verleend moet worden door de minister van Financiën en Planning om nieuw personeel op te brengen in het CEBUMA-systeem.

Hoofdstuk 2. Verloop begroting

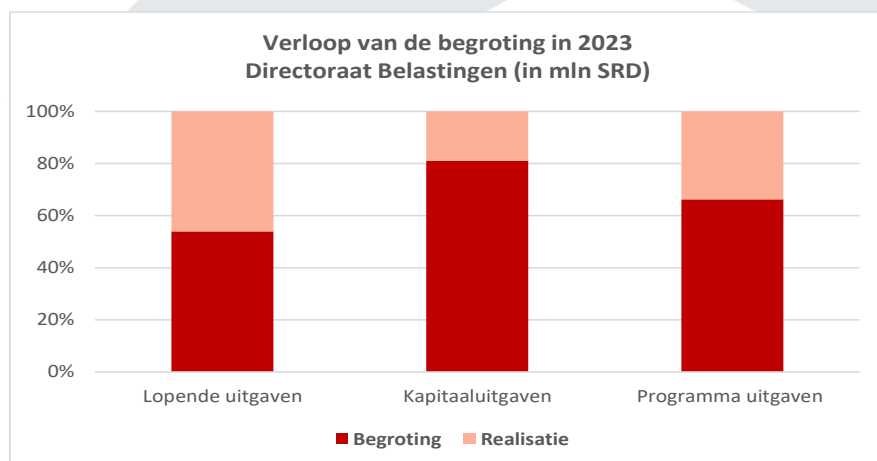
Het verloop van de begroting per directoraat wordt in onderstaande grafieken weergegeven volgens de voorlopige realisatie cijfers van het dienstjaar 2023. Detail informatie van het verloop van de begroting is uitgebreid beschreven in het jaarverslag 2023 van het Ministerie van Financiën en Planning.

Directoraat Financiën

Bij de programma uitgaven kan opgemerkt worden dat het verschil voornamelijk veroorzaakt is door de rente en aflossingen, omdat een groot deel administratief nog verwerkt moet worden in het IFMIS systeem. Verder is de realisatie bij de post kantoorgebouwen laag.

Directoraat Belastingen

Bij de programma uitgaven, is er voornamelijk een onderrealisatie bij renovatie en nieuwbouw kantoorgebouwen, nieuwe automatisering belastingstelsel en de implementatie en uitvoering van de BTW.

Directoraat Ontwikkelingsfinanciering

Bij programma uitgaven is onder het programma “Fiscal Sustainability Program for Economic Development” een onderrealisatie. Ook hier moeten de uitgaven alsnog administratief verwerkt worden.

Hoofdstuk 3. Samenwerking internationale organisaties

3.1. Technische Assistentie

In het kader van de hervorming van het openbaar financieel beheer (Public Financial Management), heeft het MFP in het dienstjaar 2023 een aantal activiteiten uitgevoerd in samenwerking met internationale organisaties middels technische bijstand.

3.1.1. Chart of Account

In de maand maart 2023 heeft CARTAC technisch bijstand gegeven op het gebied van het rekeningstelsel (Chart of Account/CoA). Het bijwerken van het CoA heeft positieve gevolgen voor het PFM, waaronder budgettering, kasfunctie, boekhouding en schuldenbeheer. Door het CoA te actualiseren kunnen de autoriteiten voldoen aan internationale standaarden, namelijk Government Finance Statistics Manual (GFSM) 2014 en de International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). Een bijgewerkte CoA die voldoet aan internationale normen verbetert de overheidsfinanciële rapportage.

Verbeteringen in de boekhouding, rapportage, extern toezicht en audit kunnen positief bijdragen aan de doeltreffendheid van de CoA. Boekhouding, rapportage, extern toezicht en audit zijn de pijlers van de PEFA⁵-beoordeling (overheidsuitgaven en financiële verantwoording). De afdeling Centrale Begrotingsboekhouding is verantwoordelijk voor de CoA, wat ook de integriteit van financiële gegevens, het opstellen van jaarlijkse begrotingsrapporten en jaarlijkse financiële rapporten omvat. De Rekenkamer is verantwoordelijk voor de externe controle. De laatste PEFA-beoordeling voor Suriname dateert van 2018 en volgens het rapport van de CARTAC-missie, kan met het actualiseren van de CoA, effectief verandermanagement en communicatie met belangrijke institutionele partners de PEFA-indicatoren verbeterd worden.

Er moeten een aantal administratieve maatregelen worden genomen om de actualisering van de CoA aan te vullen en duurzaam te maken. Er is behoefte aan verandermanagement, verbeterde coördinatie binnen het MFP, documentatie van processen en procedures met betrekking tot de toepassing van CoA en training in het gebruik van zowel het CoA als het geïntegreerde financiële managementinformatiesysteem (IFMIS) FreeBalance van de overheid. FreeBalance moet het mechanisme worden voor het vastleggen van alle middelen van de overheid, inclusief bankrekeningen bij commerciële banken en bij de Centrale Bank van Suriname. Door een beter gebruik van FreeBalance kan een grotere efficiëntie worden bereikt. De volledige implementatie van de salarismodule en de uiteindelijke implementatie van de Treasury-module kan ook de doeltreffendheid van het CoA verbeteren.

⁵ PEFA (Public Expenditure and Financial Accountability). Het PEFA-programma biedt een raamwerk voor het beoordelen van en rapporteren over de sterke en zwakke punten van het overheidsfinancieel beheer (PFM), waarbij gebruik wordt gemaakt van kwantitatieve indicatoren om de prestaties te meten.

Er zijn wetgevende maatregelen nodig om de update van het CoA volledig in overeenstemming te brengen met de internationale normen. De CARTAC-missie heeft vastgesteld dat er een aantal acties zijn die rechtstreeks verband houden met het CoA en het is aan te bevelen daaraan gevolg te geven zoals opgenomen in het CARTAC TA-rapport.

De Comptabiliteitswet (PFM wet) van 2019 is van toepassing op budgettering en boekhouding en treedt in werking voor het begrotingsjaar 2022. Hoewel de bepalingen van de wet op 1 januari 2022 in werking zijn getreden, zijn er geen voorzieningen getroffen voor begeleidende maatregelen, bijvoorbeeld het staatsdecreet of de staatsverordeningen, over welke standaarden voor jaarrekeningen Suriname moet volgen.

Het MFP heeft reeds voorbereidingen getroffen om de Comptabiliteitswet 2019 aan een herziening te onderwerpen. Met de ondersteuning van CARTAC is gewerkt aan een concept herziene versie van de CW 2019.

3.1.2. Treasury

Medio 2021 heeft het MFP op basis van een aanvraag aan de CARTAC een technische assistentie gehad voor een nieuw op te zetten Treasury afdeling op het ministerie. Eerdere rapporten en adviezen voor de opzet van een Treasury afdeling waren uitgesteld, maar deze worden ook belicht met de meest recente inzichten.

Het MFP is beheerder en toezichthouder van de staatsmiddelen. In dit kader is er in september 2023 een vervolg technische assistentie verzorgd door CARTAC. Hierbij is er verdere invulling gegeven aan de Modern Treasury Function. De focus is met name gelegd op het gefaseerd uitvoeren van de Treasury Single Account (TSA) en een supplier arrears strategie. Het uiteindelijke doel van de TSA is het beheer en de consolidatie van de banksaldi van de bankrekeningen van de overheid bij de commerciële banken en bij de Centrale Bank van Suriname. Er is reeds een aanvang gemaakt om de diverse bankrekeningen van de vakministeries bij de commerciële banken te inventariseren. De nodige informatie met betrekking tot de banksaldi van de diverse bankrekeningen van de overheid c.q. de diverse ministeries zijn niet volledig beschikbaar gesteld aan het MFP. De noodzaak hiertoe zal moeten leiden tot het uitvaardigen van een Staatsbesluit. Het proces van een concept van het Staatsbesluit is reeds in voorbereiding.

De aanvang voor het aantrekken van personeel voor de afdeling is op 13 november 2023 een feit geweest. De nieuwe structuur zal enkele bestaande onderdelen van MFP samenbrengen, maar voegt een nieuwe “cash management” functie toe. De focus van de Treasury afdeling zal zich in het bijzonder richten tot de “cash management” functie. Deze is een typische “kern” functie die wereldwijd in Treasury te vinden is – zoals bij een “narrow core” structuur benadering. Verder wordt er gewerkt aan cashflow- en accountbeheer, met inbegrip van prognoses, werkkapitaal, achterstandsbeheer – zowel inkomsten als uitgaven – en hoe dit van invloed is op cashflow- en liquiditeitsplanning. Bij het achterstandsbeheer van de Inkomsten zal

de bijdrage van de Belastingdienst noodzakelijk zijn. Intussen hebben de nieuw aangetrokken medewerkers ook een induction training gehad in overheidsfinanciën en cash management. Hieraan zal verder gevolg worden gegeven aan de implementatie van de treasury functie.

3.1.3. Overheidsfinanciën statistieken

De technische assistentie overheidsfinanciën statistieken heeft de Statistical Departement van het IMF twee (2) Government Finance Statistics (GFS) technische assistentie (TA) missies uitgevoerd in juni en november 2023. De focus van de GFS technische assistentie is het verbeteren van de kwaliteit van de overheidsfinanciën statistieken. Hiervoor is een traject uitgezet om de aanbevelingen die in het TA-rapport zijn aangegeven op te volgen, waaronder:

- het houden van een workshop om de basisconcepten van de Government Finance Statistics Manual 2014 (GFSM 2024) te presenteren;
- specifieke problemen aanpakken met betrekking tot de consistentie tussen transacties boven en onder de lijn;
- het actualiseren van het institutionele overzicht en de sectorisering van publieke eenheden. Dit heeft plaatsgevonden middels de publicatie van de institutionele tabel op de website van het MFP in juni 2023. De institutionele tabel geeft een overzicht van de centrale overheid (ministeries, staatsorganen, parastatalen, staatsbedrijven etc.) en wordt voor statistische doeleinden opgesteld. Met dit overzicht wordt een afbakening gegeven van de publieke sector en die van de overheidssector waarop de statistieken van de overheidsfinanciën zijn gebaseerd. De afbakening van de publieke sector is conform de Government Finance Statistics Manual (GFSM);
- het controleren van de consistentie van de GFS-gegevens en andere reeksen macro-economische statistieken en
- onderzoek van brongegevens over crediteuren en betalingsachterstanden.

3.1.4. Medium-term Fiscal Framework (MTFF)

In het dienstjaar 2023 zijn vervolg technische bijstand missie uitgevoerd door CARTAC om verder te werken aan een middellang termijn overheidsfinancieel raamwerk, meer bekend als MTFF (medium-term fiscal framework). In totaal zijn 3 TA-missies uitgevoerd. De focus van de TA-missie is om de medewerkers een tool aan te reiken om de projecties te verbeteren en deze te gebruiken bij het opstellen van een realistische begroting.

3.1.5. Technisch bijstand Assessment Belastingstelsel

Van 19 april – 2 mei 2023 heeft een missie van het IMF, Fiscal Department een assessment uitgevoerd bij de Belastingdienst. De missie voerde een beoordeling uit van het algemene belastingstelsel van Suriname, waarbij de nadruk lag op de belangrijke directe en indirecte Belastingen.

De IMF missie heeft toen aanbevolen om de BTW wet fundamenteel te wijzigen en in het kader van het beheersbaar maken van de BTW, onmiddellijke grondslagverbreding aanbevolen. Het directoraat Belastingen heeft op grond daarvan actie ondernomen om de Wet op de Belasting

Toegevoegde Waarde middels een initiatief voorstel aan te passen waarbij de wetswijziging gericht was op een verbreding van de basis van de belastingheffing, omzetting van de nultarief prestaties naar vrijgestelde prestaties, zulks met inachtneming van de sociaal- maatschappelijke uitgangspunten.

3.2. Samenwerking met internationale organisaties ter bevordering van de economische ontwikkeling

Caribbean Development Bank

De Regering van Suriname heeft projecten gefinancierd met middelen van de Caribbean Development Bank (CDB) in het kader van het Basic Needs Trust Fund (BNTF). Het BNTF is een initiatief van de CDB dat ruim 40 jaar geleden van start ging. De BNTF is een van de belangrijkste instrumenten van CDB om de armoede terug te dringen. De drie prioriteitsgebieden voor BNTF zijn als volgt:

- 1) Onderwijs en ontwikkeling van menselijk potentieel (inclusief financiering voor verbetering van het levensonderhoud, burgerveiligheid, risico jongeren en de ontwikkeling van micro-ondernemingen).
- 2) Water en sanitair.
- 3) Basistoegang en drainage voor de gemeenschap.

Hieronder enkele opgeleverde projecten in het kader van het BNTF.

BNTF Project: Bouw van een loopbrug (Nationaal Project, Nickerie), opgeleverd mei 2023

BNTF Project: Amanna-, Maripa- en Awarra olieproductie en promo Boven-Suriname (opgeleverd 24 juni 2023)

BNTF Project: Stimuleren van hooglandrijst Paamaka (Paamaka gebied, Boven-Marowijne, opgeleverd juli 2023)

BNTF project: school voorzien van meubilair (opgeleverd december 2023)

Inter-American Development Bank (IDB)

Er zijn afspraken gemaakt met de IDB over toekomstige samenwerking waarbij de focus gelegd wordt op projecten met betrekking tot fiscaal beleid, onderwijs, infrastructuur, agrarisch, volksgezondheid, sociaal, milieu en cultuur. Het bedrag dat voor deze sectoren in de komende vijf jaren beschikbaar wordt gesteld is ongeveer USD 340 miljoen. Daarnaast zullen ook schenkingen in de vorm van projecten en technische assistentie van de IDB ontvangen worden.

IDB delegatie op bezoek bij de minister van Financiën en Planning (20 juli 2023)

Launch van de Produktie Krediet Fonds (PKF), 28 april 2023 (vlnr President Commissaris RvC NOB dhr. R. Hira, directeur NOB mw. S. Cameron, President Chandriakpersad Santokhi, Voorzitter PKF dhr. A. Lachman en Minister K. Raghoebarsing)

Diverse samenwerkingsverbanden

Beleidsprestatie	Ingezet instrument
Ondernemers worden gefaciliteerd met goedkoop kapitaal om meer goederen en diensten lokaal te produceren en te exporteren. Dit zal uiteindelijk bijdragen aan een duurzame groei van onze economie.	De Wet Productie Krediet Fonds (wet PKF, revolverend fonds) is op 22 december 2022 goedgekeurd in het Parlement. Op donderdag 9 februari 2023 is het Bestuur van het Productie Krediet Fonds (PKF) geïnstalleerd. Er is een bedrag van SRD 100 miljoen vrijgemaakt voor dit fonds in het jaar 2023.
Onderzoeken naar mogelijkheden voor het zekerstellen van internationale ondersteuning. Deze zullen mogelijk vanwege de olie- en gasindustrie in Suriname weg vallen omdat deze industrie het GDP in hoog tempo zal doen stijgen.	Blijvende ondersteuning van Suriname voor toepassing van alternatieve indicatoren dan de GDP zoals de zgn. 'multi dimensional vulnerability index'.
Op ambtelijk niveau samenwerking met de Caribbean Development Bank voor de ondersteuning van aspecten van goed bestuur.	Technische missie van de Caribbean Development Bank (CDB).
Projecten binnen de Onderwijs en Energiesector in uitvoering.	4 leningen en 5 schenkingen van de CBD in uitvoering voor een totaalbedrag van USD 119 miljoen.
Na schuldherschikking met Frankrijk, vervolg uitvoering Albina Hospitaal. Hiermee is de toegang tot de primaire zorg verbeterd. In het jaar 2008 was voor de verbetering van de gezondheidszorg specifiek in het district	Samenwerking met de AFD. De uitvoering van dit project ligt bij het Ministerie van Volksgezondheid.

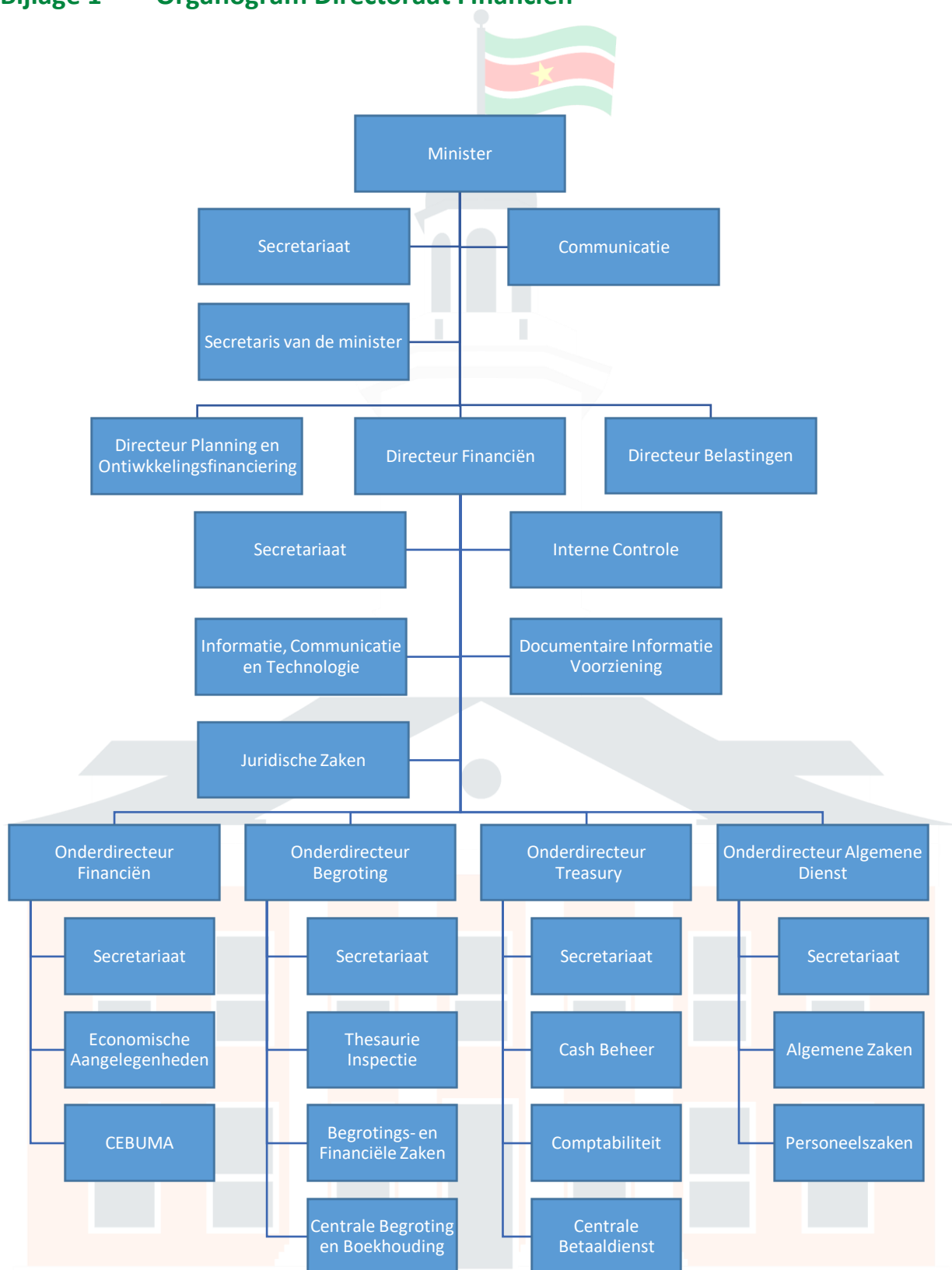
Marowijne een lening van Euro 15 miljoen gesloten tussen Suriname en de Agence Française de Development (AFD). Deze lening was voor de bouw van een ziekenhuis te Albina. In augustus 2017 vond de technische oplevering van het ziekenhuis plaats. Echter was het ziekenhuis niet operationeel, vanwege onder andere gebrek aan apparatuur en enkele noodzakelijke technische aanpassingen. Voor deze aanpassingen aan het ziekenhuis, waren financiële middelen nodig. Een additionele lening is verstrekt door de AFD voor een bedrag van Euro 5 miljoen. Deze middelen zijn bestemd voor de additionele technische werken, aanschaf van medisch apparatuur en financiering van projectmanagement, contractors en supervisors. De looptijd van de Euro 5 miljoen lening was van juni 2019 tot en met 31 december 2023. Op 22 juni 2023 vond hiervoor de ondertekening van een amendement op de leningsovereenkomst plaats waarbij de looptijd van het project werd verlengd van 2023 naar 2027.	
Samenwerking Albina ziekenhuis met het ziekenhuis in St. Laurent. Dit zorgt voor kennisuitwisseling en daarmee voor verbetering in de zorgverlening. Patiënten kunnen voor het revalideren naar het Albina ziekenhuis worden overgebracht terwijl ook trainingen aan het personeel en andere uitwisselingsprogramma's plaatsvinden.	Samenwerking met St. Laurent.
Projecten in uitvoering in de sectoren onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting voor totaal US\$ 68 miljoen. Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de formulering van projecten in de energie-, agrarische en de gezondheidssector terwijl de ISDB bereid is om ook in andere sectoren ondersteuning te bieden.	Samenwerking met de ISDB.
Kennisuitwisseling in het verder ontwikkelen van de Belastingdienst op het vlak van ICT en de verzelfstandiging van de Belastingdienst. Er is een uitwisselingsprogramma afgesproken en binnenkort zal een delegatie van Belastingdienst een bezoek brengen aan Curaçao. Dit zal de basis vormen voor een structurele samenwerking tussen de Belastingdienst van beide landen.	Samenwerking met Curaçao.
Op verschillende niveaus werden de gesprekken opgestart over de inzet van restant Verdragsmiddelen. Op 2 juli 2023 werd de afspraak tussen President Santokhi en toenmalig Minister President Rutte bevestigd. Overeengekomen was	Verdragsmiddelen Nederland worden ingezet voor de Gezondheidszorg en productiesector.

dat Euro 8 miljoen zal worden geïnvesteerd in de Volksgezondheid en Euro 5.3 miljoen in de productie sector. Het restant aan Verdragsmiddelen is een bedrag van Euro 13.3 miljoen.	
Hervormingen op het gebied van overheidsmanagement en transparantie van bestuur.	Minister van Financiën en Planning tekent 12 december 2023 twee leningen met de IDB voor een totaalbedrag van USD 170 miljoen. Hiervan is een bedrag van USD 150 miljoen begrotingssteun.
Technische assistentie (TA) op het gebied van de Medium-term Fiscal Framework (MTFF), Government Finance Statistics (GFS), Chart of Account (CoA) en Treasury werden verleend door CARTAC en het IMF.	Samenwerking met CARTAC en IMF middels TA.

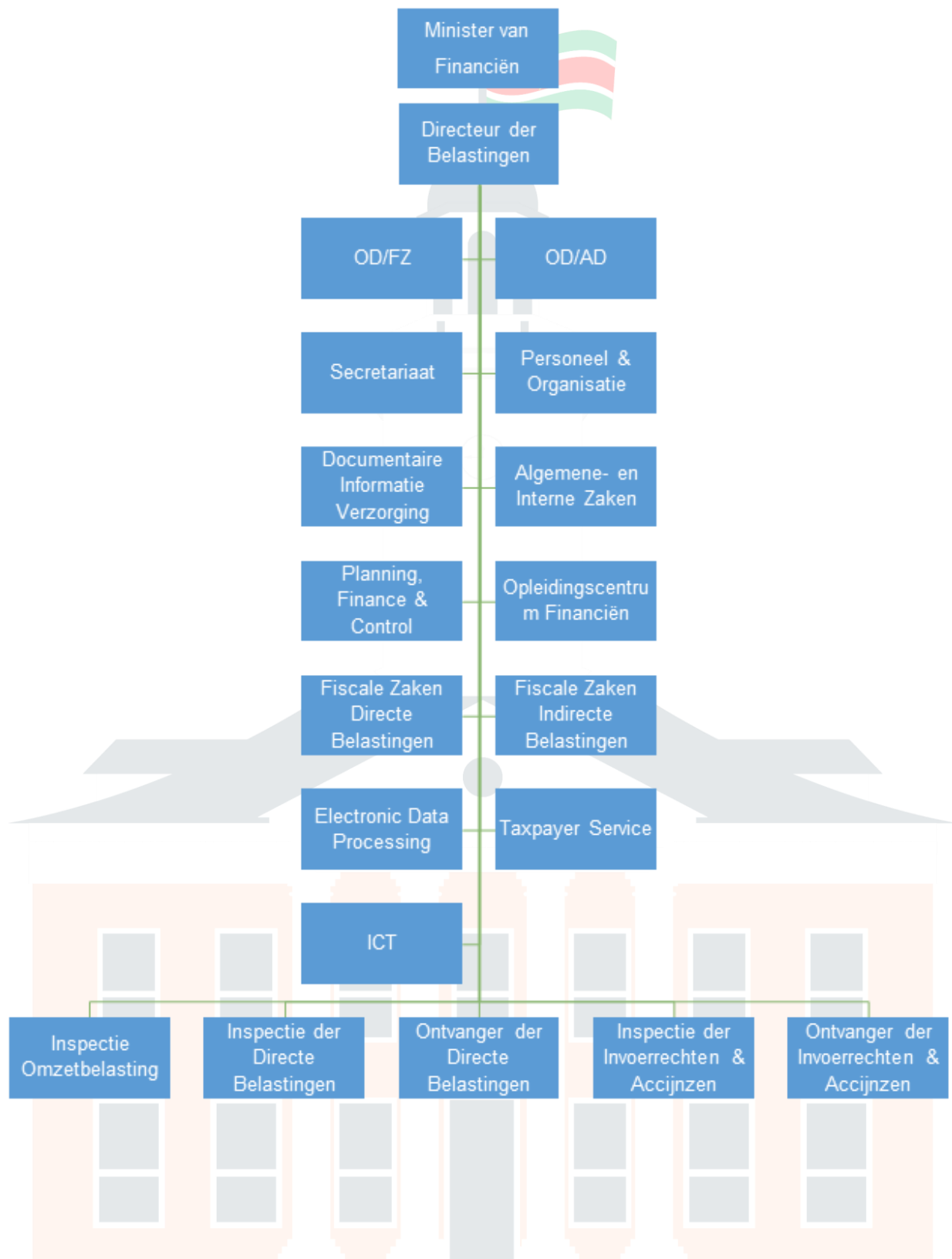
Bijlagen

Bijlage 1 Organogram Directoraat Financiën

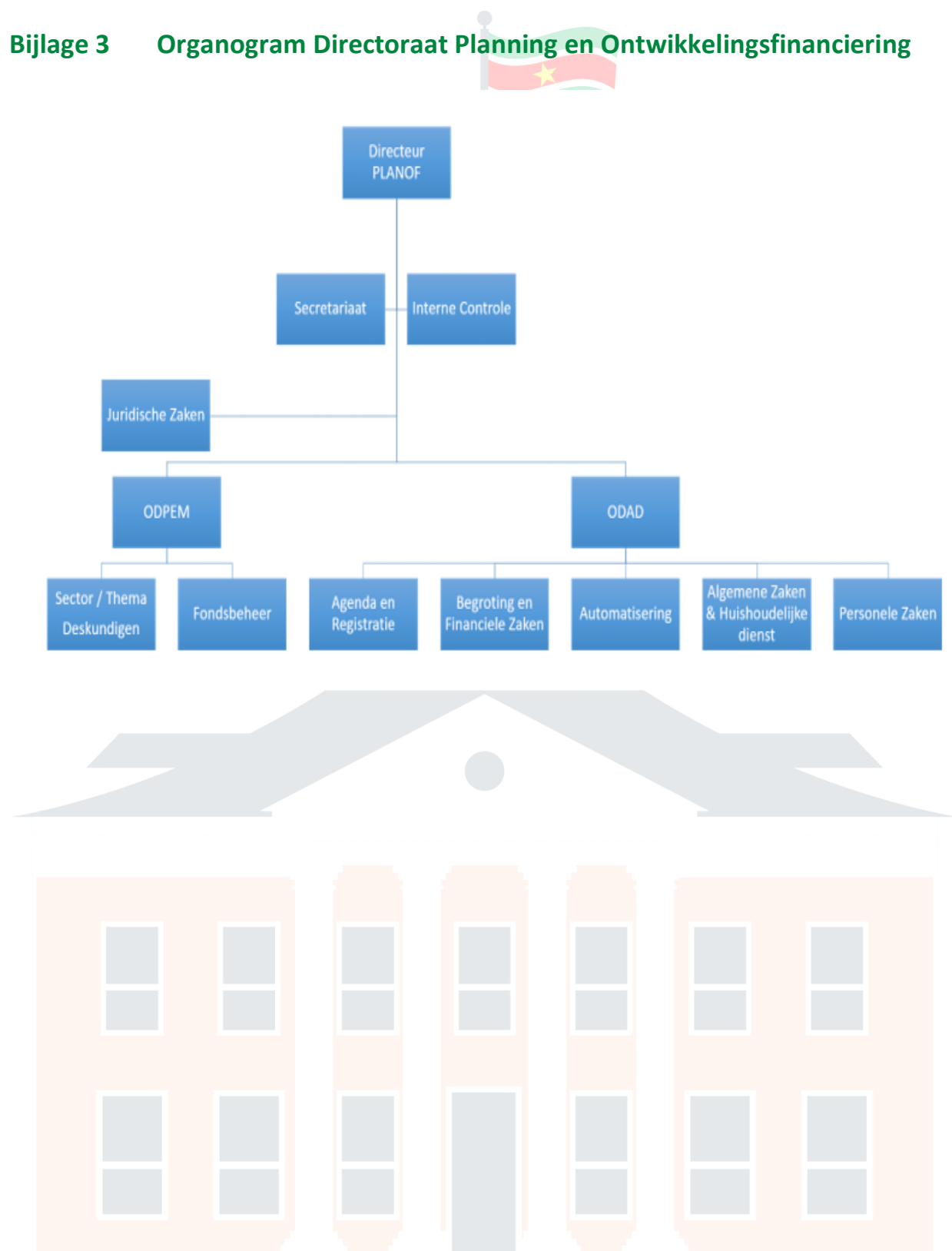

Bijlage 2

Organogram Directoraat Belastingen

Bijlage 3 Organogram Directoraat Planning en Ontwikkelingsfinanciering

Bijlage 4 Opgeleverde projecten BNTF

Totaal opgeleverde projecten Januari 2023 – December 2023: 53 projecten.

P – Productiesector

S – Sociale Infrastructuur

G – Gezondheidszorg

C – Capaciteitsversterking

Opgeleverde projecten per 01 januari 2023 - 31 december 2023

Project code	Project naam	Project locatie	Opleveringsdatum	Sector
COM-D-002	Bouw Aula & Renovatie loopbrug Laarwijk	Openbare begraafplaats Laarwijk (Deel oplevering: Loopbrug). Aula opgeleverd: 11 juli 2023	17/Apr/23	S
COM-M-004	Het bouwen van een Trimbaan voor Sport Vereniging Nacional (SV Nacional) te Meerzorg	Meerzorg Lomboweg #44	11/Feb/23	S
COM-M-005	SAO vak trainingen Textiel werkvormen, GAWASA en Electro huisinstallatie voor jeugdigen en schoolverlaters in het district Commewijne	Meerzorg Mulo G. Sewrajsingh school	14/Feb/23	C
COM-M-006	Het inrichten van het terrein voor het kerkgebouw en consistorie van gemeente Wiji Tresna te Leliendaal	Zuster Jensenweg, Alkmaar	10/Feb/23	S
COM/23-M-002	Textielwerkvormen advanced Commewijne	G. Sewradjsingh mulo school, Meerzorg	20/Apr/23	C
COM-M-002	Stichting Svasthis Swathe Jeewan(SSJ)		16/May/23	C
COM/23-M-001	Adelante meisjes Basketball in Commewijne	Emielaan no 13, Uitvlucht – Paramaribo	10/Jun/23	S
COM-M-003	Voetbalveld te Mandoerweg	Voetbalveld Mandoerweg, te Tamanredjo	22/Aug/23	S
WAN-D-002	Het opknappen van de speeltuin van OS Garnizoenspad in het ressort Kwatta	Kwatta, Garnizoenspad km 14.5	16/Jan/23	S
WANNW/23-M-001	Textiel werkvormen advance Wanica	Botromankiweg # 73, Livorno Wanica	08/May/23	C
WAN-M-001	Project Aanpak speelveld en renovatie 4 lokalen Anton Resida school	Commisarisweythingweg 204,	13/Nov/23	S
WAN-D-003	Renovatie Aula Rehmalweg	Openbare begraafplaats Rahemalweg	21/Aug/23	S
WAN-M-001	Renovatie school Arya Prantik	Indira Gandhiweg # 487A	30/May/23	S
WANZO-D-004	Het renoveren van de speeltuin te Domburg Waterkant	Waterkant te Domburg, naast River Breeze	14/Dec/23	S
WANZO/23-M-001	Afrondingswerkzaamheden omrastering ten behoeve van Gongote Creche	Khadjeriweg # 01, Hana's Lust Wanica	21/Dec/23	S
SAR-D-001	Het bouwen van een openbare toiletgroep te Calcutta	Calcutta, Catharina Sophiastraat	05/Jan/23	S
SAR-D-002	Het bouwen van een openbare toiletgroep te Uitkijk	Jarikabakreekweg (allernaast te Uitkijkbrug)	23/Mar/23	S
SAR-M-001	Renovatie O.S. Kampong Baroe school	Oost-West Verbinding #178	10/Feb/23	S
NIC-D-001	Het afbouwen van het toiletgroep Commissariaat Nickerie	Nieuw Nickerie, Districtscommissariaat te Emmastraat	07/Jan/23	S
NICK-D-002	Bouwen van 2 loopbruggen en looppad te Nationaal Project	Nationaal project Nieuw- Nickerie	05/May/23	S
NICK/23-M-001	Dagbesteding voor ouderen in Nickerie	Djakartaweg no. 54	Juni 23	G
NICK/23-M-002	Renovatie O.S. 2 Nieuw-Nickerie	Waterloostraat no. 07	20/Jul/23	S
NICK/23-M-005	Inrichten van de toiletgroepen ten behoeve van de Senioren Complex Nickerie	G.G. Maynardstraat 7	20/Dec/23	S

Opgeleverde projecten per 01 januari 2023 - 31 december 2023

Project code	Project naam	Project locatie	Opleveringsdatum	Sector
PAR-M-003	Textiel werkvormen advance Paramaribo Geyersvliet	Geyersvliet, Paramaribo	10.03.2023	C
PARC/23-M-005	Healthy Life Style Education/Promotion op Basisscholen – I am Healthy Fit and Fine	Johan Adolfpengelstraat 188	mei 2023	G
PARC/23-M-006	Kraka den mama fu den birti fu Paramaribo – Alleenstaande moeders	Nijverheid school	23/Aug	C
PARC/23-M-004	Vernieuwing didactische keuken op het Vakopleiding instituut 2 van SAO	Gravenberchstraat no. 2	23 juni 2023	C
PARC/23-M-001	Professionalisering aanpak kindermishandeling in het Academisch Ziekenhuis	Academisch Ziekenhuis Paramaribo	04/Aug/23	G
PARC/23-M-002	Het vervaardigen van meubilair voor de inrichting van mediatheken van 3 scholen in diverse districten	O.S. Magentapolder: 23 juni, SGM: 26 mei, Ricanaumofa: 29 juli	Eind juli 2023	S
PARZO/23-M-002	Popkipatu "het instrument voor Zelfredzaamheid." Kinderen doen wat ouders doen. (Stg. Bont en Blauw)	Stichting Bont en Blauw	20/Aug/23	S
PARC/23-M-007	Aanleg Beach Volleybal Veld Rebecca Scheltz Meisjesinternaat	Kalkbranderstraat no. 19	09-okt-23	S
PARC/23-M-013	"Leri nanga Prisiri – Back too School" – vierdaagse schoolproject 2023	Stichting RUMAS	07-okt-23	S
PARZO/23-M-001	Practicumzaal t.b.v. Faculteit der Wis- en Natuurkundige Wetenschappen	Leysweg 86, AdeKUS complex	24-okt-23	S
PARC/23-M-008	Koeken assistent training niveau 1 (Para en Nickerie)	SHTTC, Gravenberchstraat no. 02	27-okt-23	C
PARZO/23-M-005	Aanschaf inventaris en materiaal voor de Denksport Centrum en Denksportbonden	Leysweg 86, AdeKUS complex	23-Okt-23	S
PARC/23-M-012	Bewaarders Week Suriname 2023	Bond Penitentiaire Ambtenaren Suriname	15-Okt-23	C
PARZO/23-M-004	Renovatie gebouw Arya Diwaker Devisbuiten	Reineweg 87	31-okt-23	S
PARZO/23-M-007	Renovatie gebouw Stichting Suriname Hindi Parishad	Hindilaan 12	06/Dec/23	S
PARZO/23-M-006	Opzetten schoolspeeltuin ten behoeve van leerjaar 1 t/m 3 van de H. Tindallschool der EBGs	Kalkbranderstraat no. 19, te Paramaribo	22/Dec/23	S
PARZO/23-M-003	Dakrenovatie Mr. Huber Stichting	Nidhastraat no. 20, te Paramaribo	02/Dec/23	S
PAR/23-D-001	Kantoorfaciliteiten Intensive Care Unit (ICU) van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP)	Academisch Ziekenhuis Paramaribo	21/Dec/23	G
PARZO/23-M-008	Renovatie van de Pt. Ramadharschool	Bakkiweg #3, Paramaribo	07/Dec/23	S
SIPBS/23-M-002	Capacity Building Bataliba en Boven-Suriname	Te pokigron (14 dorpen totaal)	22/Mar/23	P
SIPBS/23-M-003	Stg. RUMAS :Trainingen op Atjoni voor examenklasstudenten	Verschillende VOJ scholen te Sipaliwini	27/Jun/23	C
SIPBM/23-M-001	Hooglandrijst Paamaka stimuleren	Paamaka gebied, Boven Marowijne	22/Jul/23	P
SIPBC/23-M-002	Stimuleren ondernemerschap en toerisme Boven-Coppename	Kwinti gebied, Boven Coppename	06/Aug/23	C
SIPBS/23-M-001	Amanna-, Maripa- en Awarra olie productie en promo Boven-Suriname	Tutu Buka en omgeving, Boven Suriname.	24/Jun/23	P
BRO-D-001	Renovatie recreatiezaal te Klaaskreek	Multifunctioneelcentrum, te Klaaskreek	09/Sep/23	S
COR-D-003	Vlaggenproject Coronie	Vlaggen op 23 locaties in het district Coronie	05/May/23	S
COR-D-002	Renovatie CCC gebouw	Voorstraat, te Totness	09/Sep/23	S
MAR-D-001	Dakrenovatie van de Aula van de Algemene begraafplaats te Wonoredjo	Prinses Julianaweg # 72 (Moengo)	04/Nov/23	S
PARA-M-001	Future of Forest work: Youth Visioning, Agroforestry and Forestry Workshop in Bigi Poika, Matta and Cassipora	Trainingen verzorgt in de dorpen Bigi Poika, Matta en Casipora	19/Nov/23	C
BGP-M-001	Voorzien van meubilair aan 5 scholen	Landelijk	22/Dec/23	S